

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Focea apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XIX.****Blaj, 14 August 1909.****Numărul 32.****Congresul pentru unirea bisericilor.**— *Dela corespondentul nostru special.* —

Velehrad, 3 August n. 1909.

Se vestise înainte ținerea a douaoră a congresului din Velehrad, congres al teologilor catolici și ortodoxi în cauza unirii bisericilor.

Congresele din Velehrad sunt în mare parte congrese ale slavilor, căci gîntea slavică e în mai mare măsură interesantă în chestia unirii; însă sunt congrese pur bisericești, fără alt scop, decât acela al cunoașterii împreună, al dezbaterii pe cale științifică — socială, modalitățile de apropiere în cele două biserici. Scopul congreselor întrece interesele slave, pentru aceea ieau parte la ele preoți din toată lumea, pentru aceea nu trebuie să le ignorăm — și să fim la ele ignorați — și noi, românii!

La congresul din anul acesta ținut în zilele 1—3 August a luat parte, afară de clerici și publicul din loc, peste 120 persoane venite tot din depărtări mai mari sau mai mici. Velehradul e un orașel micuț, însă la loc central în marea nesfârșită a slavismului; pe vremuri era scaun vlădicesc, aici și-a avut sediul împăratul Svatopluc: deci se leagă de el tradiții istorice mari. Pe lângă aceea are o mănăstire mare, încât dacă ai pune la o altă toate edificiile școlastice din Blaj, n'ar ajunge cu ea: aici se pot încuarta sute de străini, cari ar participa la congres.

Intre aceia, cari au luat parte la congresul din acest an, remarcăm înainte de toate pe Mitropolitul de Lemberg, contele Șeptițchi, președintele congresului, apoi pe arhiepiscopul Banex din Olmütz, patronul aceluia. Cei mai mulți arhiepiscopi ai slavilor și-au trimis delegații săi. Mai remarcăm pe părintele Aurel Palmieri, mare orientalist, care de prezent petrece în Krakau pentru studii rusești, dela Roma a venit neoconvertitul protoereu rus S. Werginimus, aducând cu sine și pe părintele Franco, cunoscutul „Papa Nicola;” din Constantinopol se află aici părinții-misionari M. Iugie și S. Seleville, împreună cu p. Reyden din Bulgaria; din Franța e p. Gratioux, profesor în Chalon-sur-Marne; români sunt 3 de față: Dr. Vasile Suci, profesor de teologie în Blaj, Dr. Iuliu Florian capelan militar în Viena și Dr. Nicolae Brinzău cooperador parohial în Petroșeni. Dintre ortodoxi s'a prezentat la congres între alții: părintele Maltzew preposit în Berlin și Golcken paroh tot acolo.

Sâmbătă în 31 Iulie d. a. a fost constituit congresul, a secțiilor, cunoștința și o micuță prelegere despre însemnătatea istorică a Velehradului. Duminică în 1 Aug. a fost dim. la 8 oare ședința secției apusene

în care a fost ales membru și distinsul nostru profesor Dr. Vasile Suci; în aceea ședință pâr. Aurel Palmieri a vorbit despre metoda polemilor apologetice între catolici și ortodoxi, expunând două recerinte mari ale lor: tonul irenic și deosebirea între esențial și accidental în biserică. A urmat o dezbateră lungă, în care pâr. Franco a relevat cele două feluri de oameni: unii iubitori de unire (*φιλενωτικῆ*) alții răi, vrăjmași ai unirii (*μισενωτικῆ*); pâr. Dr. Suci a arătat lipsa deosebirii între învățătura bisericii și pările individuale ale teologilor. Duminică la 10 oare Mitropolitul Șeptițchi a celebrat liturghie solemnă cu mare azistință de preoți la altar ridicat ad hoc în curtea mănăstirii.

Duminică după amiază s'a ținut ședință publică. Mitropolitul Șeptițchi în vorbirea de deschidere a zugrăvit misiunea congresului, a spus, că mai mulți ortodoxi s'au scuzat din cauza ocupațiilor și a apărut congresul de învinuirea „propagandismului” și panslavismului. S'au citit o mulțime de telegrame sosite la congres și s'a redactat telegrama către Sf. Sa Patriarhul din Roma. Apoi s'a început citirea dizertațiilor. Cea dintâi a fost a renumitului liturghist și teolog ortodox Maltzew despre *epicleză*. E o chestie foarte anevoioasă între teologi: când se întâmplă prefacerea în sf. Liturghie? Catolicii zic, că până ce rostește preotul cuvintele Dui: luați, mâncați, etc., ortodoxii zic, că după aceea, sub rugăciunea preotului, în care invoacă Spiritul Sfânt. Pâr. Maltzew e de părerea, că, pe cum apare din toate liturghiile vechi, apusene și orientale, cuvintele Dui singure au puterea de a prefăce cele puse înainte, invocarea Spiritului sfânt e numai de necesitate formală. A doua dizertație a fost a părintelui Palmieri despre *vechea doctrină a universității din Kiew* cu privire la zămislirea fără prihană a *Preacuratei Vergure Maria*. Aceasta universitate din veacul al XVII începând, a dus rolă principală în teologia ortodoxă, și 200 ani profesorii ei, învățau unul după altul, că Preacurata Vergură Maria a fost zămislită fără prihană. Aceasta ni-a dovedit-o părintele Palmieri, despre fiecare separat, scrutând opurile acelora. Și pe cum a observat-o el, mai însemnat e, că doctrina aceea a teologilor ruși nu s'a născut sub oricari influențe catolice, ci curat pe temeiul argumentelor bisericii orientale. — A treia dizertație a fost a părintelui Iugie din Constantinopol, care a dovedit despre *scriitorii bizantini din veacurile de după schismă (XI—XIV.)*, că profesau doctrina catolică despre zămislirea nepătată.

Luni, a doua zi a congresului a fost o zi foarte grea. Dimeinea la 7 oare a ținut ședință secția apusună, în care s'a vorbit despre ignoranța mare, ce caracterizează pe

cei mai mulți preoți r.-cat. cu privire la lucrurile bisericii orientale. Părintele Palmieri, se vede în urma pășaniilor proprii, s'a plâns, că mulți preoți latini nu lasă să celebreze în biserici preoți de ritul lor, dacă au barbă. Rutenii din Ungaria s'au plâns, de apucăturile, cu cari, mai ales în institutele de învățământ catolice, tinerimea se atrage la ritul latin, prezentându-i-se ritul grecesc ca eretic chiar! Într'aceea în vasta biserică catedrală, care are peste 20 altare, celebrau preoții sf. Liturghii, latini pe rând fiecare, grecii câte doi, cum puteau. Dela oarele 6 până pela 9 atât se îmbulzeau preoții în biserică — toate 3 zilele — încât trebuia cu puterea ori cu ceva apucătură să ocupi vre-un altar pentru celebrare! Abia la 10 oare s'a deschis Luni ședința publică, în care s'au citit în aceea zi nouă dizertații.

Prima dizertație a fost a părintelui Dr. Aug. Straub prof. em. în Kalksburg despre *unitate, ca principiu esențial în biserică*. Acest principiu se derivă și din doctrina bisericii ortodoxe (la noi e precizat foarte bine de părintele Scriban), deci numai atâta mai lipsește, că pe cum în cele mai mici, așa și în suprema reprezentare a acestui principiu nu poate fi, decât persoană fizică. — Pâr. Gratioux din Franța a dizertat despre *Homjakow*, un bărbat de frunte al rușilor ortodoxi din veacul trecut. — Dr. Iosif Bocian a arătat, cum *studiile liturgice* se recer la delăturarea dezbinării bisericești. Pe cum în filologia comparativă cuvintele limbilor înrudite se reduc la anumite rădăcini, așa se reduc și riturile diferitelor biserici la anumite forme comune, din ce apare, că sunt rituri esențiale și universale („*Καθολικός*”) și accidentale, particulare unor biserici. Uniformitatea riturilor esențiale dovedește unirea credinții, deci pe baza aceasta suntem la un nou punct de mănecare în afacerea reunirii. — S'a citit apoi (Fr. Snopole) o dizertație despre relațiile cu Roma ale sf. *Metodiu*, pe care ortodoxii și-l vindică lor cu totul, însă fără drept.

După amiază Al. Bukovszki a citit dizertația despre *epitimii în biserică orientală*. La aceasta a citit o dizertație de întregire harnicul nostru profesor din Blaj, Dr. Vas. Suci, despre care, după nrul curând ieșit al revistei „*Slavorum litterae theologicae*” se șoptea deja, că e autorul unei grandioase Dogmatici în limba română și care prin prezentarea-i personală a câștigat multă vază numelui nostru! Dr. Suci a arătat, cum caracterul vindicativ al epitimilor, adică al pedepselor bisericești urmează pedepsei, de care se face vinovat păcătosul și pe care se bazează toată doctrina bisericească despre indulgențe și purgator. Deci acest caracter al epitimilor trebuie apărut prin doctrina veche

și însuș praxa bisericii orientale. — Au mai dizertat: *Dr. Zdzickowski* despre relațiile religioase mai nouă în viața culturală a Rusiei, *Dr. Ritig* despre raporturile marelui unionist al Rușilor, Soloviev cu croații pe vremea lui Strossmayer, *Dr. Koncar* despre pedecile unirii și delăturarea lor.

Sara la 5 oare și-a continuat ședința secția apusană și a adus rezoluție despre lipsa unei îngrijiri mai mari în propunerea ritului oriental în catehizările pruncilor școlari. *Secția orientală*, între ai cărei membri se aflau Septițchi mitropolitul, Maltzew, Goecken, s'a ocupat de faptul condamnat după care ortodoxii se feresc de literatura catolică și numai după isvoare protestantice cunosc și judecă doctrina și stările din biserica romană. Așa se întâmplă, că multe concepte religioase se traduc greșit la ortodoxi, d. ex. infalibilitatea rușii o înțeleg impecabilitate. Aceasta secție a adus o rezoluție de 7 puncte, în care se cere propoveduirea bunei înțelegeri între cele două biserici, cultivarea literaturii catolice din partea ortodoxilor, frecventarea universităților catolice din partea tinerimii ortodoxe, nu numai la studiile teologice, ci și literare, iuridice, filozofice; cultivarea studiilor istorice de pe vremea celor 7 soboare ale bisericii ș. a. Iar *secția teoretică* a hotărât înființarea unei academii bisericești greco-slave, care să se ocupe exclusiv cu lucrările pentru Unirea bisericilor. În comitetul acestei academii a fost ales ca român și Clarissimul *Dr. Vasile Suci*.

Martți, a treia zi a congresului *secția practică* s'a ocupat de chestia călindarului. Știm, cât de dorit ar fi să aibă toată lumea cultă un singur călindar; mai multe biserici unite au și făcut încercări de a primi călindarul gregorian. Congresul în vederea competenței sale și a bunului său nume a res-

pins propunerea, după care se exprimă dorința de a introduce și bisericiile ortodoxe din partea lor, și bunăvoințe, călindarul gregorian, și a declarat, că nu aprobă încercările de a introduce călindarul gregorian în singuraticile bisericii gr.-cat. Aceasta s'a făcut pentru rutenii din patrie, cari au început mișcări pentru introducerea călindarului gregorian la ei. Pe lângă aceea secția practică a adus mai multe hotărâri cu privire la congresul viitor.

Secția apusană s'a ocupat de introducerea anumitor obiecte de cult catolic în biserica orientală. E vorba de introducerea unui spirit nou, de viață în bisericile orientale, de emancipare dela spiritul înțepenit, care le caracterizează astăzi. Atâta în general, hotărându-se că: 1. În toate diecezele orientale strictissime este a se observa ritul oriental, ci negreșit trebuie primit spiritul universal, 2. Nu este contrast între manifestațiile mai noi ale pietății catolice și între ritul oriental, pânăce acelea manifestații vor fi în formă orientală. În detalii nu s'a hotărât nimic.

Să trecem la *secția orientală*. Aici, în ședința din urmă, se scoală părintele Maltzew și vorbește, noi nu-l înțelegem, căci vorbește rusește (toți au vorbit la congres latinește, numai el rusește, nefiind deprins bine cu limba latină), vedeam însă, cum fața-i blândă i-se rosește, glasul-i domol devine tot mai puternic, însuflețirea ascultătorilor tot crește până în sfârșit aplauze frenetice, o însuflețire nedescrisă primește vorbirea, iar mitropolitul Septițchi se ridică și cu lacrimi în ochi îmbrățează pe vorbitor... Tot acest Mitropolit ne talmăcește apoi vorbirea lui Maltzew, explicându-ne și nouă scena, căreia-i eram martori tăcuți, dar care ne răpise și pe noi. A vorbit părintele ortodox despre aceea, cu ce dragoste ar trebui să ne în-

țelegem unii pe alții. Să căutăm a ne înțelegi, să dam mâna întru apărarea bisericilor de gășmanii comuni, să ne distingem prin faptele externe ale carității externe mai întâi unii față de alții, cum se cade urmașilor lui Hristos, ba să primească chiar biserica orientală cultul sfinților mai noi ai bisericii apusene și vice-versă... Și talmăcindu-ne acestea, mitropolitul gr.-cat. încă de două ori a îmbrățșat pe părintele ortodox. Această scenă publică a fost un câștig moral al congresului vrednic de a fi eternizat în actele istoriei încercărilor de unire ale celor două biserici mari! În senzul vorbirii *păr. Maltzew*, secția a hotărât:

1. Trebuie să se împreune răsăritul cu apusul în faptele externe ale carității;

2. să fie solidari în lupta cu dușmanii comuni;

3. asemenea să fie una în căutarea aceluia, prin cari se preamărește Tatăl ceresc și cari sunt comori comune celor ce iubesc pe Hristos;

4. congresul își exprimă dorința, că preoții doritori de unire din ambele biserici barem odată în fiecare lună să celebreze pentru încetarea schismei și să instruiască poporul, că pentru aceasta intenționează să se roage și să se apropie de sf. cuminecătură.

Când se va apropia spiritul acestora de noi și mai la vale, de Balcan?...

În ședința de după amiază s'a citit o dizertație, a *păr. Saleville* din Constantinopol, despre *doctrina lui Th. Studita privitoare la primat*, apoi s'au citit și aprobat hotărârile de mai sus ale secțiilor, s'a hotărât edarea actelor sinodului în limba latină și rusă și cu acestea — Deo gratias! — congresul s'a încheiat.

Dr. Nicolae Brnzău.

FOIȚĂ.

Copilăriei.

Copilărie inocentă

O cât de dulce-i al tău grai;
Tu nu cunoști ce e durerea
Și porți în sânul tău un rai!

Pe-a tale buze rătăcește

Un vecinic zimbet robitor
Și în ochii tăi spălați în rouă
Lucesc scânteiele de-amor.

Ochiar pe tiranul fărdelege

Tu fără armă îl robești:
Privirea ta e o săgeată
Cu care pieptul îl rănești.

Tu te dezmierci cu fericirea,

Râzând de-a lumii chinuiri,
Cu care cumpără o oară
De'nșălătoare fericiri.

Figura-ți blândă amăgește

Pe îngerii din paradis:
Spre-amurgul sării se pogoară
Și tu vorbești cu ei în vis.

Din cupa fericirii tale

Și eu odată am băut:
O lume aș fi dat pe dânsa
Căci toate într'ansa am avut.

Dar ah, a tale zile scumpe

Dispar ca umbra unui nor,
Lăsând în inima rănită
Un vecinic dor mistuitor.

Tu m'ai lăsat pe mine singur

Cu tine toate, toate-ai dus
Și al speranței mele astru
De-atunci în urmă ți-a apus.

Zădarnică-i a mea oftare:

În van te chiem neîncetat,
Căci pentru mine a ta cupă
De mult, de mult ah, a secat! —

G. Yeagu.

Frideric Paulsen.

1846—1908.

(Continuare și fine).

Ca bărbat cu vederi independente mai mult a închinat spre principiile de care e condusă biserica catolică decât spre protestantism. Și aceasta de sine înțeles căci numai în biserica catolică a aflat spiritul de disciplină și de ordine de care eră condus dânsul.

Însuș spune, că e acuzat adeseori că ține cu Iesuiții iar despre protestanții nici o vorbă bună nu are¹⁾.

Spiritul principal al lui Paulsen e pe terenul pedagogic.

Deși a fost raționalist declarat și nu crede în revelațiune, principiile lui pedagogice conzună aproape întru toate cu cele ale religiunii creștine și cei mai intimi ai lui știu să spună, că pe patul de moarte cetea pe Thoma Kempis²⁾.

Anima humana naturaliter christiana!

Vorba lui eră: „bene agere et laetari.“ La întrebarea, cum putem face fapte bune își îndrumă ascultătorii la etică a cărei precepte morale sunt totodată și legi ale naturii.³⁾

A luptat cu toată asprimea împotriva literaturii pornografe, iar ce privește educațiunea în școală a avut o metodă de o rigoare spartană⁴⁾.

Religiunea, zice Paulsen e de lipsă să se propună în școală, ba și la facultatea de medicină e de părere să se propună etica

¹⁾ Phil. mil. p. 25.

²⁾ Päd. Arch. I. c.

³⁾ P. Archiv. —

⁴⁾ Drei grosse Imperative sind die ewigen Leitsterne der wahren Erziehung: Lerne gehorchen! Lerne dich anstrengen! Lerne dir versagen und deine Begierden überwinden. Moderne Erziehung. Berlin I u. 5. Tausend 1908. p. 89—90.

O observație. Primit următoarele: Azi la 9 oare s'a înmormântat *fōrabi* Dr. Rozenberg, am fost de față și eu și o impresie plăcută a făcut în mine cele acolo văzute și auzite.

fōrabi dela Budapesta, Oradea-mare, Măcău, Verșeț, Timișoara, toți doctori și Rabii de prin jur, au venit se preamărescă pe *fōrabi* din Arad, pe Dr. Rozenberg. Toți au aflat cuvinte de laudă pentru scumpul lor decedat toți au înălțat pe *fōrabi* al lor pentruca să se înalte pe ei înșiși și se facă elogiul poporului israelit. Se vede, că „cinstiți pe mai mari vostri,“ la dănșii e în deplină valoare.

Iubirea caldă, stima și reverința frățască, concordia, zelul nefățărit de a se preveni unul pe altul întru preamărirea neamului lor, aceasta a fost caracteristica înmormântării lui Dr. Rozenberg, a cărui rămășițe pământeste le cuprindea un cosciug simplu fără cununi, fără podoabă lumească, cari precum s'a exprimat unul din oratori, nici nu sunt de lipsă, că numai cununa faptelor bune este adevărata cunună ce împodobește sicriul, precum și iubirea fiilor sufletești manifestată prin prezența lor la actul înmormântării.

O! m-am gândit, pentruce acestea simțeminte nu se valorează și la noi pretutindenea. Pentruce inteligența noastră e așa străină de biserică, pentruce nu știu și ei se aște conexiunea dintre psalmii lui David și muzica lui Wagner, dintre biblie și științele naturali, dintre morală și filozofia lumească, de ce nu știu să fie oameni învățați dar buni creștini, să fie și moderni, dar și pietatea străbună să-i decoreze. Un israelit când vine din altă comună, lucrul cel dintâi e a se însinua la comunitatea bisericească a cărei membru are să fie de aci încolo, își caută pe păstorul său sufletesc și i-se reco-

mândă. Ai noștri, Doamne fereste! să mai știe, că are popă și biserică. În limbă trăiește un popor, eu zic, că fără religione se nimiceste orice popor. Poporul Israelit și-a uitat limba, vorbește limba statului în care trăiește, se numește cetățean magiar, german, român etc., dar și-a păstrat religia, și *sum Israelit*, este fala lui. Să nu uităm a ne stimă mai mari noștri, că pe noi ne stimăm, să ne iubim și alipim de religionea noastră, că de noi ne alipim și pe noi ne iubim.

Dr. L. Luca.

CORESPONDINTE.

Iubileul de 500 ani a universității din Leipzig.

Berlin, la 31 Iunie 1909.

Cred, că publicul cetitor va primi cu plăcere schițarea mărețelor sărbări jubilară a universității din Leipzig, la cari sărbări am avut fericirea a lua parte și eu. Universitatea aceasta ne interesează pe noi Românii mai deaproape, fiindcă într'însa e reprezentată și frumoasa noastră limbă română prin prof. Dr. Weigand. Universitatea din Leipzig fu întemeiată la anul 1409 într'un chip foarte interesant din partea studenților germani dela universitatea din Praga. În anii 1408/9 adică la universitatea din Praga erau mai multe naționalități. Majoritatea o formau studenții cehi, după ei urmau germanii. Cehii luptau pe lângă învățăturile lui Ioan Huss, pe când nemții țineau cu Roma. Din asta se născu o luptă inversunată, a cărei urmare a fost, că în 11 Maiu 1409 rectorul german Henning Boltenhagen, își depuse oficiul și părăsi Praga împreună cu 300 studenți germani, și-și luară calea spre Leipzig, unde

principele Friedrich I. Războinicul îi primi bucuros, și întemeie cu ajutorul papei Alexandru V. universitatea din Leipzig.

Sărbările jubilară durară două zile: în 29 și 30 Iuliu. Joi întreg orașul eră îmbrăcat în haină de sărbătoare. Pe edificii fălăiau steagurile Germaniei (roșu, alb, negru) colorile universității, (galben-negru) a le Saxoniei (alb-verde) și ale orașului Leipzig (galben-vănat), iar pe hotelul Hauffe flutură frumosul tricolor român. La 8 oare sosi regele Saxoniei Friedrich August, rectorul magnificentissim. Intrarea regelui a fost admirabilă. În fruntea conductului calesau reprezentanții universității-mame din Praga. După ei călăria reprezentanții universităților de pretutindinea, în uniformă de student, pe piept cu colorile naționale. Erău reprezentate universitățile din Svițera, România, Anglia, Ungaria, Scandinavia, Franca, Rusia, Bulgaria, Polonia, Armenia, Syria, Georgia, America, Iaponia, China și Germania, fiecare prin câte trei studenți. După ei urmă rectorul și decanii universității iar în fine regele cu cei doi ficiori ai săi.

La 9 oare fu slujbă în biserica sf. Paul. După slujbă regele în frunte cu pitorescul grup de studenți și rectori — toți în uniformă — intră în teatru, unde se ținu serbarea jubilară, și unde universitățile străine își predară felicitările lor. Sărbarea dură până la 2 oare, după care se ținu prânzul în Palmengarten, iar sara la 7 oare tot acolo fu concert în onoarea oaspeților.

Vineri la 9 oare regele fu primit din partea corpului profesoral în sala festivă a universității, care sală a fost pictată anume pentru această ocazie de vestitul pictor Max Klinger. Punctul principal a sărbării fu înmatricularea succesorului de tron George și a principelui Friedrich Christian. A fost o scenă înduioșitoare, când fiii regelui, între strigătele de „hoch!“ a publicului asistent promiseră obediență față de Alma mater. A fost o scenă, în care am văzut închinarea puterii înaintea științii.

La 12 oare urmă partea cea mai frumoasă a sărbărilor jubilară: conductul istoric. Conductul acesta, reprezentat prin studenții universității ne arată întreg trecutul istoric de 500 ani a universității din Leipzig. Constă din 15 grupuri. Grupul prim reprezintă pe studenții germani din Praga cum părăsesc orașul și-și ieșu calea spre Leipzig. Dinaintea ochilor noștri se desfășură o bucată din evul mediu în port și obiceiuri. Grupul al doilea ne arată întemeierea universității. În frunte mergea poporul, cetățenii și sfetnicii orașului, după ei preoți, călugări, călugărițe iar sub baldachin prelații și episcopii. Apoi rectorul cel dintâi a universității, Otto Münsterberg, principele Friedrich I. cu frata-său contele Wilhelm urmați de suita lor. Grupul al treilea reprezintă sosirea Wittenbergilor la disputa din Leipzig ținută la 24 Iunie 1566. Aici vedem pe reformatorul Luther. Grupul al patrulea reprezintă pe principele Maurus regenatorul universității la anul 1550, împreună cu suita lui, vânători, călăreți, cară. Grupul al cincilea ne arată o scenă din 1631, când cu ocazia războiului din 7 Noemvrie bellicedele Tilly îi da universității o pază de soldați, spre a o apăra în potriiva primejdiilor împreunate cu războiul ce decurgea atunci tocmai în hotarul orașului Leipzig. Grupurile 6—11 erau scene din viața studentască dela universitatea jubilară, între anii 1716—1813;

ca medicul să știe cum trebuie să fie un om, sănătos nu numai trupește ci și sufletește¹⁾

Una îi lipsește lui Paulsen și aceasta e sancționarea principiilor sale pedagogice prin religionea internă.

El recomandă ce-i drept propunerea religiei în școală, dar numai așa istorice, iar nu și practice cu aplicarea ei la viața de toate zilele.

Religionea internă e indispensabilă la o educațiune bună și cu succes.

Nu de mult s'a ținut în Londra un congres pedagogic la care președintele în vorbirea de deschidere a zis, că o viață corectă e inseparabilă de credință²⁾.

O revistă pedagogică franceză făcând dare de seamă despre acel congres, cu o invidie oarecare arată, că englezul e mândru de credința lui, căci în credință își vede asigurată existența neamului său.

„In Anglia — scrie numita revistă — Sf. Scriptură se cetește din credință iar nu cu intențiunea de a o critica“ „Englezul e credincios conștient și profund religios“ „El conzideră religionea de o forță vitală și nobleță și îi e frică să nu fie despoiat de ea. Separând instructiunea de religione, englezul știe, că pe sine să slăbește cu aceea și sără-

cește“. „Aceasta e o temă vrednică de tot respectul (infinit respectabil³⁾).

Așa judecă neamurile mari despre creșterea religioasă. Iar noi, cari avem lipsă de disciplină socială, preamărim pe „eroi“ ca Haeckel, cari luptă împotriva acelor adevăruri cari în decurs de 19 veacuri s'au dovedit de singur capabile de a încheia și disciplina societatea omenească.

Ca să încheiu cu ce am început, Paulsen dintre toți raționaliștii e mai aproape de credința noastră. În privința pedagogică e un argument, că judecata sănătoasă a omului duce nesmintit la principiile fundamentale ale religiei creștine. Și acest argument e cu atât mai puternic, cu cât Paulsen nu e suspect de așa numitul „iesuitism“ totuș e de acord cu vederile „medievale“ ale iesuiților.

Dr. Iuliu Florian.

H a z.

La judecătoria e adus un pungaș, care a comis nenumărate furturi.

Judecătorul, după ce arată pungașului, câte isprăvi a făcut, sfârșește cu cuvintele:

— Nemernicule! Ce meriți pentru asta?

— Nu cer nimica, răspunde, pungașul modest.

¹⁾ Med. Erzieh. p. 66.

²⁾ Revue Pédagogique Paris 1909. Nr. 2 p. 1.

³⁾ R. Pedag. J. c.

centrul acestor reprezentații îl formau Gotfried Wilhelm Leibniz, Efraim Lessing, Wolfgang Goethe, Teodor Körner, cari toți au studiat la universitatea din Leipzig. Eran interesante scenele din Faust, cari scene își avură locul în pivnița Auerbachs din Leipzig. Grupul al doisprezecelea reprezintă jubileul de 400 ani și o scenă din carcerul universității. Grupul al treisprezecelea reprezintă răscoala studenților din 2 Sept. 1830, când studențimea amărâtă de asprimea cenzurii, de mărimea dărilor și de nelegalitățile poliției a prins arma întru apărarea drepturilor universității, și încă cu succes. În grupul al patrusprezecelea veniau câțiva bătrâni, foști elevi ai universității, în trăsuri de gală; iar încheierea o formau reprezentanții studenților dela universitățile străine. Conducutul țină 3 oare, și trecu prin toate stradele principale. Intre lumea multă adunată vedeai bătrâni cărunți cu chipul studentesc pe cap, pe care-l purtau cu atâta mândrie.

Sara la 7 oare teatrul orașului a predat câte-o piesă de Lessing, Goethe și Schiller în onoarea oaspeților; iar cu cina festivă se încheiară grandioasele sărbări jubilar. Durer, ploaia, care atât de des a cercetat în luna aceasta Germania, nici cu ocazia jubileului n-a lipsit. Publicul a părăsit Leipzigul cu impresia, că așa sărbări numai o atare națiune poate produce, care se însuflețește într'adevăr pentru știință. Iar o așa națiune e în locul dintăiu Germanul.

Simion Gocan.

Institutele noastre de învățământ.

I. Raport despre institutele de învățământ gr.-cat. din Blaj: gimnaz, preparandie, școala de fete, școala de meserii și azilul de copii.

Gimnaziul: Ca introducere servește un tractat despre educația la Romani scris de prof. Gavril Precup. E o continuare a tratatului despre educațiunea la greci, publicat în anuarul din anul trecut. Profesori de studii ordinare au fost în anul școl. 1908/9 15, afară de director, iar de studii extraordinare au fost 5, afară de cei doi cateheți gr.-or. și ev.-ref. Dintre cei 15 profesori de studii ordinare au fost numai doi profesori suplenți, doi au fost profesori de teologie, cari la gimnaz au propus numai religiunea, iar doi au propus și la alte institute din loc. Intre studiile extraordinare însemnăm: cantul bisericesc, muzica, desemnul artistic și igiena, catedră înființată numai în anul acesta.

Școlari au fost înscriși: 547 și anume: 447 gr.-cat. 74 gr.-or. 2 rom. cat. 2 ev.-ref. Dintre aceștia cei mai mulți au fost copii de plugari 254, apoi de preot, învățător etc. 200, copii de negustor etc. au fost în număr mic. Ca un lucru neobicinuit amintim că în clasele superioare au fost în toate școlari în număr maximal (68) chiar și într'a opta au fost 59, iar într'a șeptea și a cincia au fost și mulți privațiști, școlari cari nu au putut fi primiți ordinari, din cauză, că legea nu admite mai mulți de 68 într'o clasă. Dintre clasele inferioare numai în a patra au fost școlari în număr de 68.

Materialul propus corăspunde în general planului de învățământ al statului. Progresul elevilor în studii este mulțumitor. Cetim multe note rele din religie, cari nu ni-le putem explica. Dintre studiile extraordinare

nu este publicat vre-o dare de seamă despre materialul propus din igienă.

Colecțiunile: a) Biblioteca gimnazială are cărți: 7523 în 10,144 volume. Foi științifice la adresa gimnaziului au venit 11 rom. 15 maghiare și 1 germană; b) Biblioteca tinerimei școlare: Clasele inferioare își au fiecare biblioteca sa condusă de profesorul de clasă, clasele superioare au avut laolaltă biblioteca, care constă din 2103 opuri.

Muzeul de istoria naturală are 27 obiecte de aranjament 148 tabele zoologice, 4375 animale în spirt, 17 tabele botanice, 4860 plante uscate, 395 modele 3004 minerale, 10,135 scoici petrificați și 878 alte obiecte. S'au procurat mai multe harte geografice, iar cu o nelsemnată sumă de 242 cor. s'a îngrijit de frumoasa grădină botanică „din care sumă s'a plătit și grădinarul.”

Muzeul de antichități are numai: 3151, cărți pentru intuițiune 125, obiecte diverse 543.

Pentru muzeul de fizică s'a spesat 362 cor. pe diferite aparate necesare la instrucție; asemenea și muzeul de artă s'a sporit cu mai multe obiecte donate.

Ajutoare: Știpeștiști au fost cl. VIII. 12, cl. VII. 10, cl. VI. 22, cl. V. 10, cl. IV. 13, cl. III. 11, cl. II. 7, cl. I. 6, laolaltă 90 de inși. Știpeștiile variază între 300 cor. și 50 cor. Premiile de cărți date cu finea anului școlarilor buni și eminenți fac suma de 700 cor. Țipăi au căpătat 182 de inși — cam 10,000 de țipăi în valoare de 6000 coroane. Fondul studenților morboși e de 24,057.20 c. Medicul și medicină pentru școlari a fost gratuită. S'a spesat pentru medicină 500 cor.

Masa studenților are un fond de 27.164 cor. E publicată o dare de seamă despre ajutoarele venite din afară la masa studenților. Bucuroș am vedea aceasta dare de seamă publicându-se și în decursul anului în vre-o foaie. Ar servi lucrul acesta și ca îndemn și spre orientare. La masa studenților au beneficiat 12 inși gratuit. În legătură cu gimnaziul e și Internatul de băieți. Despre acesta aflăm o scurtă dare de seamă, publicată de rectorul internatului Dr. Vasile Suciu. Au fost interniști 134 inși; dintre cari stipendiști (Vancea și Br. Ursu) au fost 16. N'ar strică, dacă s'ar publica și în anuar înștiințarea despre condițiunile de primire etc. în internatul de băieți.

Preparandia: Profesori au fost 12. Dintre aceștia sunt profesori și la alte institute 7. Directorul nu a propus, iar unul e profesor auxiliar cu 8 oare la săptămână.

Elevi au fost: 77. Se zice în anuar, că dintre aceștia vorbesc numai 1. română 6 și încă 4 în curs I. și 2 în curs II. Ne mirăm că având în vedere legile severe cu privire la instrucția poporală cum de au fost primiți aceștia în preparandie. Cei mai mulți au fost copii de plugari 57, ceialalți învățători preoți etc. Știpești au avut 10 de 120—140 cor. Țipăi au căpătat 63 inși. În internatul preparandial au fost total 34 elevi. Ni-se dau date interesante despre petrecerea elevilor în internat, despre orchestra și ocupațiunea lor. Ne-ar plăcea să știm și mai multe.

Biblioteca poporală ca atare nu e. Este însă biblioteca Reuniunii învățătorilor din Arhidieceză, care stând sub conducerea și supraveghierea profesorilor preparandiali, e la dispoziția acelor. Pe cumpărarea de cărți se spesează sume nelsemnate. Biblioteca elevilor are 1045 opuri. Nu se spune, ce opuri s'au donat și cari au fost cumpărate, deci

nu putem ști, că oare opurile aceste cores-punzătoare sunt chemării elevilor și instrucțiunii sau ba. De asemenea nu aflăm nici o dare de seamă despre progresul și lucrările făcute de elevi la economia de câmp, de grădină, vierit etc. Cum s'a adiustat și în ce stare e grădina economică nicăiri nu să amintește. De ce? Peste tot se resimte lipsa unui seminar pentru toți elevi preparandiali. Creștere adevărată pentru fitorii dascăli ai poporului numai prin seminare se poate da. E mare mirare, că s'au făcut 2 internate și cel mai de lipsă își așteaptă și astăzi omul. Până când să mai fie chestiunea aceasta un lucru negligeabil?

Școala de aplicație: A avut cinci clase cu 42 elevi. A fost școală de praxă pentru elevii preparandiali.

Școala de fete: Profesori au fost 11, unii au propus și la alte institute. Eleve au fost 128, (100 gr.-cat. 23 gr.-or. etc.). Cele mai multe au fost fete de preot, învățător etc. 44, apoi de plugar 32 etc. Știpeștiile au fost 13. Suma știpeștiilor e 1600 cor. și variază între 200—100 cor. Despre elevele din internat nici un dat nu avem, nici chiar numele acelor nu ni-se spune. N'ar strică dacă s'ar publica în programă și înștiințarea despre primire și condițiunile fetelor în internat.

Școala de meserii a avut 3 profesori. A fost cercetată de 55 elevi de meserii, un număr surprinzător. Ne bucurăm, că vedem că din an în an se pune tot mai mare grije pe instrucția elevilor de meserii.

Despre azilul de copii o dare de seamă sarbedă. Despre vre-o instrucție, distracție, ocupațiune a copiilor nu se amintește nicăiri. Pe o pagină se mântuie toată darea de seamă despre azil. Numele elevilor (31) dat claie pe grămadă, atâta tot. În forma aceasta ne-ar plăcea să nu se mai publice, că nu ne face cinste.

Nr. 352.
909.

Internatul Pavelean de fete în Beiuș.

— Publicare de concurs. —

Se publică concurs pentru primirea elevelor solvente până în ziua de 15 August st. n. a. c.

Pe un an școlastic pentru o elevă sunt de a se plăti pentru întreținere, uniformă 350 coroane în două, sau cel mult 4 rate egale anticipative, adică: la 1 Septembrie, 15 Noembrie, 1 Februar și 15 Aprilie.

Pentru sumele amintite primesc elevele în internat: proviziune întreagă: locuință vift, încălzit, luminat spălat: educațiune morală; instrucție specială în studiu, declamare, cant, diferite dizertații, lucru de mână, economia caznică. În fiecare zi în anumite oare au conversații și instrucții în limba română, maghiară, și germană; la dorința expresă, și din limba franceză. Primesc uniformă: o haină, o surță în formă de haină, și pentru folosință o pălărie de iarnă și una de vară, o manta de iarnă.

Didactrul anual: Pentru școalele elementare 6 coroane. Pentru școala civilă a internatului se solvesc taxele: Didactrul anual 12 cor. Taxa de înscriere 4 coroane. Pentru fondul de penziune 30 fl. Pentru testimoniu

2 cor. — Pentru programă 1 cor. Pentru folosirea hainelor de gim. 2 cor.

Pentru instrucțiunea și folosirea pianului sau cimbalului, — câte 1½ oare la săptămână instrucție și în fiecare zi ½ oară exercițiu — se plătește 65 cor.; pentru limba franceză 20 cor. Toate aceste în două rate egale: la începutul și la mijlocul anului școlastic.

Taxele pentru instrucțiune la violină și limba latină se solvesc directe instructorilor.

Elevele mai au să supoarte spesele pentru cărțile trebuincioase, material de lucru de mână de clasă — cl. I. 8 cor. cl. II. 12 cor. cl. III. 13 cor. cl. IV. 20 cor. pe an, — pentru materialul de scris, de desămn, pentru alte diferite lucruri, și instrucție în dans.

Toate aceste nu sunt cuprinse în suma de 350 cor.

În internat se primesc: eleve de I—IV clasă civilă, și eleve pentru I—IV. clasă elementară.

Petițiunile au de a se instrui: 1. Cu carte de botez. 2. Testimoniu școlar. 3. Atestat medical. 4. Atestat de revaccinare.

Elevele primite au să aducă cu sine: Albituri și fuste, din fiecare câte 6. Din fuste 3 au să fie din barchet colorat. — 12 părechi de ciorapi negri. — 12 batiste. — 1 umbrelă mare. — 2 părechi ghete înalte de tot nouă. — 1 manta de primăvară de culoare vânătă sau neagră. Haine de casă: 2 din creton, 2 din barchet și 1 din stofă de iarnă, de tot durabile, o bluză albă din pânză sau piquet 1 plapomă cu 2 învâlitore. 2 perini cu 4 fețe albe. 2 șurțe în formă de haină și 1 maramă de iarnă, 2 cearșafuri. 6 ștergare. 2 piepteni, 1 rar 1 des. 1 perie de dinți, 1 perie de haine. Afară de acestea 1 saltea de mărime regulată, 1 față de masă cu 6 servete, cari vor servi pentru eleve până va fi în internat, dar nu se vor da înapoi, asemenea 2 perii de ghete, săpun, praf de dinți. Elevele din clasa II. III. și IV. să-și aducă câte 1 ramă rotundă pentru brodat.

Fiecare elevă să aducă cu sine în două exemplare conscrierea tuturor obiectelor, cari au să fie bine însemnate cu cerneală chemică, cu numărul care-l va primi indicat dela direcțiunea internatului.

Elevele primite au să se prezinte la internat în 6 și 7 Septembrie 1909.

Direcțiunea Internatului.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Subscriși în numela curatoratului bisericii gr-cat. din Ciucea aducem omagii de mulțumită și recunoștință Esc. Sale P. S. D. Metropolit, carele cu prilejul consacării bisericii noastre — spre cea mai viasă dovadă despre iubirea și îngrijirea Sa părintească — S'a îndurat preagrățios a donă în favorul bisericii suma

de 300 cor. Implorând generosului Părinte răsplată cerească, rugăm pe Atotputernicul să-i lungească firul vieții în sănătate și vigoare până la cele mai adânci bătrâneți. Asemenea aducem omagiu de mulțumită și recunoștință Il. Sale P. S. D. Episcop al Oradei-mari pentru generoasa donațiune trimisă cu acel prilej în suma de 50 cor., cu carea deodată Rev. Dn canonic Dr. Florian Stan a binevoit a oferi și din partea Sa în favorul bisericii 10 coroane. Cu viasă plăcere aducem și Magnificenții Sale, în numele curatoratului, mulțumita cea mai călduroasă. Tot la acest loc ne ținem de datorință a accentua mulțumită și recunoștință profundă dlor: Ioan Martin not. în penziune și membru în direcțiunea băncii „Vlădeasa.“ carele a binevoit a ne ajutură la pictarea bisericii cu 100 cor.; Simion Gergely proprietar în Ciucea, pentru acoperirea speselor împreunate cu consacrarea bisericii 200 cor. și Koronka János 50 cor. Rugăm pe Părintele Îndurătorilor să le răsplătească însutit! Ciucea la 10 August 1909. *Iuliu Truța*, paroh, *Simeon Petrișor*, curator.

Hymen. *Aurel Em. Peteanu*, teolog abs. și *Viorica Bujiganu*, fidanțați.

Dare de seamă și mulțumită publică.

La petrecerea de vară aranjată de tinerii meseriași români din Blaj, în 1 August n. 1909 au binevoit a snprasolvi următorii Dni: Gavril Precup, Dr. Daniil Szabó, Dr. Ales. Pop, Ioan Vereș câte 3 coroane, — Ilana inginer, Iohann Schneider, Aug. Butar câte 2 cor. — Aurel C. Domșa, Ioan Raica, Vasile Suciu, Augustin Gruțița, Ioan Mihu, Iuliu Bela, Wachsmann, Traian German, Ilie Mircea, Ioan Șofron, Alesandru Comșa, Virgil Pop, Gheorghe Both, S. Pop, George Pop, Dionisiu Trifau, Ștefan Nyerges, Ferdinand Kampf, Ana Pepeloviciu, Aurel Trifan, T. Cristea, Ilieș L. Eug. Bian, E. Fodor, Mărioara Rahaian, Dna Pop, Iacob Popa, Dr. Bălan, Kaimich, Ioan Rahaian, V. Radeș, S. Handrea, Moldovan, Rudolf Rițiu, Szabó Iozsef câte 1 coroană, — N. Ioanovici 60 fil., Arcadie Ienășel 50 fileri, Teodor Mera, Ebel, câte 40 fileri. Boteiu 20 fil. Intrate a fost 294 cor. 30 fil. Eșite 158.84. Venit curat 135.46. Suprasolvenților li-se aduce mulțumită și pe această cale. *Vasile Suciu*, cassar.

Anunț. Cursurile „Școlii pentru economia și industria de casă“ susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiu“, se încep la 1 Septembrie n. Instrucțiunea secțiunii economice cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor și legumelor, spălătul și călcatul rufelor, confecționarea rufelor etc.; b) învățământ teoretic: economia de casă, contabilitatea etc. Instrucțiunea secțiunii industriale cuprinde: cusut, croit, împletit cu mașina, tors și țesut. Informațiuni se pot primi dela *Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiu.“*

Necrolog. † *Valer Pop*, căpitan auditor la marina din Pola (Istria), a repauzat la scâlzile din Tusnád, Vineri în 13 August 1909, în etate de 32 ani. Il deplâng: mama văd. Leontin Pop, surorile: Cornelia cu soțul Dr. Emil Pop, București; Virginia cu soțul Dr. Ambrosiu Chețianu, Blaj; Tina cu soțul prof. Nicolae Bogdan, Brașov; fratele Romul, candidat de inginer; mătușa Elena cu soțul

Panteleon Lucața căpitan c. și r. în penziune Sibiu, nepoții și alte rudenii. Înurmântarea va fi la 15 August 1909, în cripta familiară din Moriaca.

— † *Aurelia Chirilă*, a repauzat în 5 August st. n. 1909 la 12 oare din noapte în al 21-lea an al etății.

Odihnească în pace!

Nr. 5691—1909.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învățătoare la școala de fete civilă gr-cat. din Blaj, publicăm prin aceasta concurs cu terminul de 25 August st. n. 1909, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenta să dovedească, prin document public, că are calificația prescrisă de lege, pentru școala de fete civilă.

2. Să arete, că este română gr-cat. și că poșede limba română în măsura recerută, pentru a putea propune în aceasta limbă.

3. Să dovedească cu atestat medical, că este deplin sănătoasă.

4. Ca suplentă va primi 1400 cor., salar și 360 cor. relut de cortel; iar ca ordinară 1600 cor., salar, 360 cor., cortel și cuincuenalele de câte 160 cor.

În cazul, când concurenta va fi aplicată să servească la internatul de fete și ca superioară, va avea cortel în natură și proviziunea întreagă, pe lângă cari va mai primi 1000 cor. respective 1200 coroane salar.

5. Rugările pentru obținerea postului, să se înainteze Conzistorului arhiepiscopesc gr-cat. din Blaj, până la terminul amintit.

Blaj, din ședința conzistorială ținută la 5 August 1909.

Victor Mihályi

Metropolitul de Alba-Iulia.

(89) 2—2

Aviz.

Restaurant românesc în Blaj.

Subsemnatul preluând restaurantul „*La Strugure*“ din Blaj, am onoare a mă recomandă bunăvoinții On. Public mare românesc, asigurându-l din parte-mi de un serviciu *prompt, culant* pe lângă cele *mai moderate prețuri.*

Odăi de închiriat, mâncări gustoase și beuturi bune.

În vipt primesc abonamente și dela studenți (la dorință cu porțiuni mai mici) servindu-i la locuința proprie.

Rugându-mă pentru sprijinul binevoitor,

semnez cu cea mai profundă stimă:

Ioan Săcărean,

Hotelier.

(42) 1—2

Sirolin

produce poftă de mâncare îngrășă, oprește tusa, regulează secrețiunea, și oprește asudarea peste noapte.

Se recomandă zilnic de medici și profesori contra officei, guturaiului, tusei măgărești, scrofulei și influenței

Fiindcă sunt imitațiuni fără preț se ceri totdeauna pachetare originală de „Roche“.

F. Hoffmann-La Roche et Cie,
Basel (Helveția).

„Roche“

La ordin medical îl primești din ori ce farmacie — Prețul unei sticle 4. — cor. —

(4) 24—35

Partea literară.

Socialism și Creștinism.

(Continuare).

Aci mai avem de a privi și la altă circumstanță și anume: Omul nu este avizat — ca și animalul — la îndestulirea lipsurilor și emoțiilor sale momentane, ci fiind el înzestrat cu pricepere; are capacitatea de a se estinde peste hotarele prezintelui și a privi în viitor; așa dară el se îngrijește nu numai pentru moment ci și pentru viitor. Natura — prin nesăcătatea-i fructilitate — dă omului atâtea moduri, încât se poate îngriji și de ziua de mâine. A omului sunt nu numai fructele pământului, ci și pământul însuși. Fără a scurta dreptul de proprietate privată, putem susține, că pământul servește buneistării a întregului. Dumnezeu n-a avizat singuraticii la părți mărginite de pământ. El dărui pământul întregului neam omenesc. A hotărî mai deaproape marginile proprietății private fû rezervat pentru diligența singuraticilor și pentru legile deosebitelor popoare. Cu toate, că pământul este împărțit în proprietăți private, nu înceată de a îndestuli trebuințele tuturor. Noi toți ne susținem viața din roadele pământului. Înainte de a-și dă pământul roadele sale trebuie fructificat prin diligența omului, cultivat cu sudoarea feții. În acest mod fața pământului, care mai înainte eră neroditoare — sălbatică — prin cultură devine nutritoriul voluntar al omului. A constrânge pământul să ne deie roadele sale însemnează, a ne constrânge pe noi la lucrarea lui. N'avem să ne mirăm dar, că socialiștii vin în contrast cu cel mai mare domn și legislator, că ei în Acela văd pe dușmanul lor; când Acela, prescrie pentru toate neamurile și vremurile, ca: „Să nu poftesti muierea deaproapelui tău... nici țarina lui... nici câte sunt a le deaproapelui tău“ 2 Moise, 20, 17.

Socialismul în loc să mântuiască omenimea de sărăcie și mizerie, chiar într'acolo conlucră ca să o îngroape tot mai mult în abizul gelavagiului. Capul bisericii nu îndar numește Socialismul „Epidemie“ și „Clocitură blăstămată“ „Bastard vrednic de blăstăm.“

Să căutăm nu cumva am afla alt undeva răspuns îndestulitor la

resolvarea problemei sociale. Dar să ne ferim a privi la suprafața aparițiilor, când voim a cunoaște cauza din fundament — în existența ei; de oarece aceasta o putem ajunge numai prin o judecată serioasă. Deja mulți bărbați iscusiți și pătrunși de intențiuni nobile s'au ostenit a află un răspuns la întrebarea noastră. Cultura înaltă, din zilele noastre, dar străină de Dumnezeu s'a reîntors la scrutarea filozofilor greci și romani, deși sulevarea cea mai simplă se află într'o carte veche, în strălucita și dumnezeiasca istorie a lumii, cu care așa adese ne întâlnim, și pe care o aflăm pe masa fiește-cărei familii creștine, — în Biblie. — Domnul să fie binecuvântat, ca El, prin însuși cuvintele sale ne-a învățat și arătat, cum a venit, sărăcia și suferințele în lume. În genunchi stând cetim cu evlavie cuvintele dumnezeieștii iubiri, care așa miraculos ni-s'a descoperit prin crearea universului și a omului după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Din țărână făcù El trupul omului celui dintâi, și suflă în fața lui suflare de viață. Privește omul cel dintâi cum iese din mâna Creatorului. Și când Adam eră adâncit în somn, luă Creatoriul o coastă din coastele lui și făcù muierea cea dintâiu. Cât de mare ștău protopărinții noștri încunjuțați de o frumuseță cerească. Trupul bine format, plin de sănătate, plin de putere, nici un semn de slăbie, nici o brazdă de suferință. Și apoi sufletele lor?! Simțul înțelepciunii, simțul cunoștinții locuiau în ele, nici o urmă de smintă, nici o pată de păcat, toate nisuințele lor sunt îndreptate spre bine, toate-s în cea mai frumoasă armonie. Trupul supus sufletului, sufletul servește Domnului. O mare întreagă de fericire se revarsă în acestea suflete. Asupra acestora, ca o coroană stă cea mai gingașă floare — iubirea față de Dumnezeu. Ca un tată conversă Creatoriul cu oamenii, la a căror picioare zac creaturile văzute, ca la picioarele împăratului lor. Zorile fieștecării dimineți le aduc nouă și nouă bucurii. Nici o frică, nici o grije nu bate la ușile raiului; ca să conturbe blanda liniște a nopții. Paserile cântă în aer, prin livezi se întrec animalele jucându-se, parfumul de flori se înalță către ceruri

de pe pajiștea înflorită. Astfel stă omul în mijlocul universului ca un imn viu al Creatorului întregului univers.

Siguranța unei stări durabile de fericire atârână dela prestarea unui examen, anume: dela modul cum vor folosi libertatea — cel mai mare bun, care-l dăde Dumnezeu omului. Examenul nu-l putù presta, căci cel mai prețios dar dumnezeiesc — libertatea — îl folosi rău, îl folosi spre păcat. Această faptă aduse asupra neamului omenesc nenumărate mizerii. Înflorătoarea scenă se începù în cer și se săvârși pe pământ. Ingerii și oamenii fură unicii, pe cari Dumnezeu i-a creat după chipul și asemănarea sa, între toate creaturile numai ei fură înzestrați cu înțelegere și libertate, deci numai ei singuri și putură conturbă ordinea universului, prin neșupunere față de Dumnezeu. Ingerii erau spirite curate — mărețe, — cari aveau chemarea a gustă ne-mijlocit fericirea cerească. Unul dintre ei — cel mai de frunte — Lucifer — luceafărul de dimineată de pe cerul fericitorilor, își întoarse ochii dinspre Dumnezeu, și-i întoarse în spre orbie, și-i îndreptă spre sine adorându-se. Acest exemplu îl urmară și alții. În momentul acesta se creiă iadul, căci rebelii contra nesfârșitei sfîntenii și dreptății dumnezeiești nu mai avură loc în cer. Aci aflăm baza și rădăcina cea mai adâncă a păcatului.

„Când spiritele desbrăcate de frumuseța lor, priveau protopărinții noștri scaldându-se în fericirea din rai îi cuprinse jaluzia, și pentru că nu se puteau asemăna în frumuseță cu ei, se conjurară a-i atrage în nefericirea lor proprie“ (Donoso Cortes).

Ingerul răutății, — în formă de șerpe, simbolul perfidiei și a vicleniei — pășește pragul raiului. Femeia ascultând glasul șerpelui, vanitatea și sumeția se vâri în sufletul ei, întunecându-i mintea. Ne revocându-și în memorie amenințarea dumnezeiască, se îndreptă spre pomul, între ramurile cărui pândea răutatea iadului. Aci își perdù sufletul strălucirea și voința puterea, cel dintâi păcat de pe pământ se comise. Tipul lui Dumnezeu se ascunse și peste pământ veniă nenumărate mizerii. Curiozi-

tatea cuprinsă trupul și sumeția sufletul. Făptura văzută, care are destinațiunea a vesti puterea și frumuseța Domnului se revoaltă contra omului, ca și contra dușmanului lui Dumnezeu. Agrii încep să dea viață la spini și polomidă, animalele sălbatice amenințau siguranța locuinței și toate elementele firei păreau aliate contra omului păcătos. Acestea sunt urmările păcatului. Păcatul este cauza tuturor nenorocirilor fizice și morali, cari cercetează pământul, din ziua când acesta se ivi pe pământ. În momentul, în care omul încetă a servi lui Dumnezeu se făcù sclavul păcatului, prada nenorocirii. A nu servi lui Dumnezeu înseamnă a nu voi să fi principele făpturii, și a provoca întreaga făptură a se lupta contra ta.

Aceia, cari nu voiesc a recunoaște această faptă istorică; adevărată întâmplarea păcatului celui dintâi pe pământ nu vor fi nicicând în stare a-și explica originea și baza internă a suferinții. Aceea este cauza pentru care așa de mulți vatămă pe Dumnezeu, și pe El ca pe cel mai mare Domn îl fac responsabil pentru suferințele din această lume. Dumnezeu este cel mai înalt, și cel mai perfect bun, orice face El, face bine, chiar și iadul, care l-a făcut este în sine ceva bun, fiindcă iadul este locul dreptății dumnezeiești. Dumnezeu n-a împărțit nici o făptură în rău, căci El n-are rău, chiar așa nu poate da fapturilor cea mai mare perfecțiune, căci aceea o poșede El singur în urma ființii Sale.

Răul în lume provine dela om, nu ca ceva de sine stătător ci ca o însușire internă a unei ființe. Răul s'a născut din abuzul ce l-a făcut

omul față de cea mai înaltă capacitate naturală, față de libertate.

Acest abuz față de libertate, care noi îl numim păcat, și care a dat naștere la toate relele fizice și sociale, nu este dela Dumnezeu, ci singur omul l-a făcut. Păcatul este o opunere contra lui Dumnezeu, ca cel mai sublim scop și sfârșit al nostru; de aceea este unicul și cel mai mare rău în lume.

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

În *Biblioteca pentru toți* Nr. 455 poemul din Ludovic Daus, *Blestemul*, care e povestirea tragică a unei familii din Moldova în timpul eteriei grecești. Scene repezi, puternice, pline de poezie și un umanitarism, care înduioșează până la lacrimi, acapără dela prima pagină pe cititor și-l face să vibreze de durerile și nenorocirile străbunilor noștri atât de asurprizi sub jugul greu al fanarioților

PSALTIREA Profetului și Împăratului DAVID.

Prețul: crudo 2.20, leg. în pânză 3.— leg. în piele 4.— Se află de vânzare la Librăria Seminarului teologic din Blaj.

Vatra familiară de F. X. Wetzel tradusă de Societatea „Inocențiu M. Cluj” a teologilor din Blaj. E o scriere foarte instructivă și interesantă. — Obște 40 fil + 5 fil. porto. Să află de vânzare la Librăria sem. teol. din Blaj.

În curând va apărea

Istoria Patriei
pentru școalele populare

de *Iosif Marian*, învățator gr.-cat. aprobată de Ministrul de culte și instrucțiune publică.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor respnz.: Augustin Gruția.

Licitație minuendă.

Curatorul bisericesc gr.-cat. din Eghești tractul Morlăcii în 15 August a. c. st. n. la 10 oare a. m. va ține în școala gr.-cat. din Eghești licitația minuendă pentru edificarea bisericii. Prețul statorit e: 15064 coroane. Reflectanții au să depună o cauciune de 10%. Planul, preliminarul, condițiunile și formularul de contract aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan se pot vedea în cancelaria parohială din Ciucea începând din 5 August până în 15 August st. n. a. c.

Iuliu Truția
paroh gr.-cat.

Mitru Danciu,
curator primar.

(34) 3—3

Băile Buziaș

Phönix apă minerală de Buziaș

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă. Recomandată de medici. Depositul principal e la Gelb I. Blaj.

(35) 3—12

Un învățacel

se primește în prăvălia de manufactură și mărfuri curente a Dlui

Augustin Stupariu
Blaj — Balázsfalva

băiatul să fie din familie bună cu 1—2 clase gimnaziale sau asemenea școli.

Pe lângă cunoașterea limbii române să recere și cunoașterea vreunei limbi din patrie.

(38) 3—3

In propriul interes.

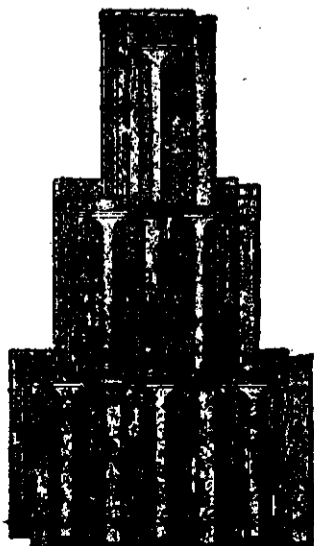
Primește numai **BOHN**
țigla

din Nagyikinda și Zomboly respingând ori ce altă țigla de calitate în:
:: :: ferioară pentrucă numai :: ::

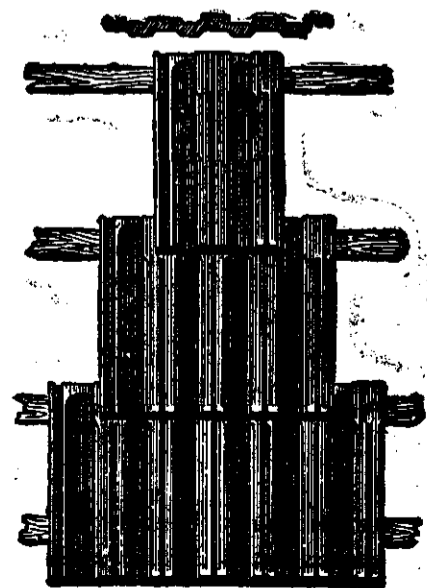
țigla BOHN e practica, frumoasă și trainică.

Cereți mostre și catalog.

Fabrica de țigle BOHN — Zomboly.

Țigla Bohn de Nagyikinda.

Țigla Bohn de Zomboly.

Traian A. Todorescu,
 producător de vinuri în Világos (Șiria)
 livrează vinuri foarte bune, și curate
 după dealurile cele mai renumite,
 dela 50 ltr. în sus (în engros) cu pre-
 țuri moderate depozitari: Musca-ma-
 derat, Galșa, Șiria, Covasint, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la
 dorință prospecte gratuite.

(49) 40-52

„Recomandăm proprietarilor de vii
 cu toată căldura tovarășia românească
 „Mugurul” însoțire economică-comercială
 în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde
 altoie de viță de vie de toate speciile pe
 cum și viță americană cu și fără rădăcină
 și la dorință însoțirea de instrucție gratis
 ori cui în toate ramurile viticulturii.

(34) 41-52

„Sădirea și cultivarea viei”

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procura dela Librăria seminarială

din Blaj—Balázsfalva.

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa
 lucrările necesare la renovarea bisericii gr.
 cat. din Cricău prin aceasta se încearcă să-și
 înainteze ofertele în scris însoțite de cau-
 ționea de 300 cor. adică treisute coroane la
 curatoratul parohiei gr.-cat. din Cricău cel
 mult până la 15 August n. 1909 3 oare d. a.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor
 lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și
 anume: formulariul de contract, condițiunile
 de edificare, preliminarul de spese și planul
 aprobate de Preaveneratul Conzistor Metro-
 politan la 17 Iuliu 1909 sub Nrul 4950 se
 pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat.
 din Cricău între oarele 8—12 a. m.

Cricău, la 2 August 1909.

Liviu Dumitrean, **Mihaila Todericiu,**
 adm. paroh. curator.

Iuliu Mitrofan,
 v. curator.

(40) 1-1

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa
 lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat.
 din Subpădure (Erdőalya) prin aceasta să re-
 încearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite
 de cauțiunea de 200 cor. adică două sute cor.
 la oficiul parohial gr.-cat. din Subpădure
 (Erdőalya) cel mult până la 22 August n. 1909.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor
 lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și
 anume: formulariul de contract, condițiunile
 de edificare, preliminarul și planul, aprobate
 de Preaveneratul Conzistor Metropolitan pe
 cum și tot materialul necesar se poate vedea
 zilnic la fața locului.

Subpădure, la 9 August 1909.

Ioan Anca, **Alexă Suciu,**
 paroh gr.-cat. curator primar.

(41) 1-1

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până
 ce nu vei cere dela mine Prețcurent!
 Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor.
 Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsőseged, Somogy megye.

(50) 25-25

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
 clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(46) 39-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
 nouă, pe cum la turnarea de nou a clopo-
 telor stricate, mai departe spre facerea de
 clopote întregi armonioasă, pe lângă ga-
 ranție pe mai mulți ani, provăzute cu ad-
 justări de fer bătut, construite spre a le in-
 toarce cu ușurință în ori ce parte, îndată
 ce clopotele sunt bătute de o latură prin
 aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu
 deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe
 ori premiate, cari sunt provăzute
 în partea superioară — ca violina —
 cu găuri după figura S și pentru
 aceea au un ton mai intensiv, mai
 limpede, mai plăcut și cu vibrarea
 mai voluminoasă, decât cele de sis-
 tem vechiu, așa, că un clopot pa-
 tent de 327 kg. este egal în tonul
 unui clopot de 461 kg. făcut
 după sistemul vechiu. Mai departe
 se recomandă spre facerea scaune-
 lor de fer bătut, de sine stătă-
 toare, — spre preadjustarea clo-
 potelor vechi cu ajustare de fer
 bătut — ca și spre turnarea de
 toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania”

din Sibiu

(45) 39-50

» întemeiată la anul 1868 «

Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii),
 asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune.
 edificiilor de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse
 economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul
 morții și cu termen fix, asigurări de copii, de
 zestre, rente pe viața întregă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a
 capitalului.

Valori asigurate contra in- capitale asigurate asupra
 cendii: vieții:
 95,816.412 coroane. 9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:
 pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru
 capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
 Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu
 I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița,
 Cluj și Oradea mare, pe cum și dela subagenții din
 toate comunele mai mari.